

# Activiteitenplan 2021

## Netwerkactiviteiten

### SAE Symposium & Dijksterhuislezing

Jaarlijks terugkerend evenement dat wordt georganiseerd in samenwerking met een van de deelnemers. De Dijksterhuislezing is vernoemd naar de internationaal vermaarde wetenschapshistoricus Eduard Jan Dijksterhuis (1892-1965), die zich zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als op dat van de humaniora bewoog.

- De Dijksterhuislezing 2021 wordt georganiseerd met de TU Delft

### Lobby auteursrechten

Als vertegenwoordiger van het academisch erfgoed participeert de SAE in de landelijke werkgroep auteursrecht van DEN en Kennisland. Binnen deze werkgroep wordt kennis uitgewisseld over auteursrechtzaken rondom erfgoed en wordt een gezamenlijke lobby gevoerd richting de landelijke en Europese politiek.

### Vergroten/ verbreden van het netwerk.

Het streven van de SAE is een deelname van alle Nederlandse universiteiten. Daarnaast wordt geïnvesteerd in relaties met gelieerde instellingen en gezocht naar mogelijke geassocieerde deelnemers. Bijvoorbeeld:

- Musea met (van oorsprong) wetenschappelijke collecties zoals Teylers, Naturalis, Volkenkunde
- Beheerders van het erfgoed van voormalige universiteiten zoals Franeker en Harderwijk. Zoals bijvoorbeeld Tresoor.
- Hogescholen

### Internationale netwerkactiviteiten

De SAE is actief binnen Universeum (European Academic Heritage Network). Dit netwerk komt 1 x per jaar bijeen bij een van de aangesloten universiteiten. De coördinator van de SAE is binnen Universeum medeverantwoordelijk voor de Working Group Digital Initiatives.

### Communicatie

#### **[www.academischerfgoed.nl](http://www.academischerfgoed.nl) (corporate website)**

Deze website is het visitekaartje van de SAE.

- In 2018 is een agenda toegevoegd aan de website, bedoeld voor promotie van (netwerk)activiteiten en tentoonstellingen van partners en aanverwante instellingen.
- Eind 2020 is een weblog toegevoegd, waar deelnemers artikelen kunnen plaatsen met betrekking tot de eigen collecties/ activiteiten. Dit kunnen originele artikelen zijn of doorplaatsingen.

- In 2021 wordt verder gewerkt aan het uitbreiden en promoten van het weblog. Met name gericht op originele artikelen.

### **E-mail Nieuwsbrief**

Er wordt maandelijks een e-mail nieuwsbrief verstuurd naar ca. 1000 contacten, met selecties uit de agenda, updates van activiteiten en nieuwe weblogs.

### **www.medischerfgoed.nl**

Deze website wordt bijgehouden door het collectief Medisch Conservatoren Nederland. In 2021 wordt de site opnieuw geëvalueerd.

### **www.expeditiewikipedia.nl**

Deze site is in maart 2015 opgeleverd als een van de resultaten van het project Expeditie Wikipedia. De site is een zogenaamde webapplicatie die fungeert als etalage voor het project. De achterliggende techniek is onder een vrije licentie beschikbaar om door derden te worden gebruikt.

### **SAE-rapport**

Jaarlijks verschijnt er minimaal 1 SAE-uitgave met een rapport/ verslag over relevante onderwerpen inzake Academisch Erfgoed. Als borging/ resultaat van een werkgroep, project of serie workshops. Het rapport heeft een vaste SAE-vormgeving. Wordt als download aangeboden en een beperkte oplage wordt verspreid onder de deelnemers en verstuurd naar stakeholders.

- In 2020 is het eerste rapport verschenen, over het project Wiki-Wetenschappers.

## **Kennisuitwisseling**

### **Verbreden van het netwerk**

Het vormen van werkgroepen per aandachtgebied. Werkgroepen kunnen zowel online als offline worden gevormd. In samenspraak met het overleg van collectiebeheerders wordt hiervoor een plan van aanpak gemaakt.

### **Werkgroep medisch erfgoed/ ethische aspecten van medische collecties.**

Beheerders van medisch erfgoed hebben regelmatig te maken met ethische aspecten van het bewaren en presenteren van deze collecties. De historische, wetenschappelijke en museale belangen strijden hierbij met ethische opvattingen en juridische regels.

De manier waarop instellingen hiermee omgaan verschilt. Het doel van de werkgroep is om de aanwezigheid van dergelijk materiaal in beeld te krijgen, te onderzoeken wat op dit moment de dagelijkse praktijk is bij SAE-deelnemers en collega instellingen, en om een gezamenlijke verklaring of leidraad te ontwikkelen voor de omgang met medische collecties ten behoeve van het toegankelijk maken voor onderzoek en publiek.

- Diverse bijeenkomsten werkgroep medisch conservatoren
- Organiseren kennissessie

### Werkgroep koloniale collecties/ Project Pressing Matter

De Stichting Academisch Erfgoed heeft meegewerkt aan een aanvraag voor het project Pressing Matter, vanuit het NWO-programma voor de Nationale Wetenschapsagenda. De titel van het project is: "Pressing Matter: Ownership, Value and the Question of Colonial Heritage in Museums". Het project gaat over de rol die koloniale collecties kunnen spelen in het oplossen van spanningen tussen alle mogelijke betrokkenen rondom onze omgang met het koloniale verleden. Eind november 2020 werd bekend dat de aanvraag is gehonoreerd. Het project start in maart 2021 en zal ruim 4 jaar lopen.

Vanuit de SAE zijn Museum Vrolijk, en de universiteitsmusea van Utrecht en Groningen actief betrokken bij het project. Zij stellen collecties beschikbaar voor onderzoek.

- De SAE organiseert binnen dit project de komende jaren een serie bijeenkomsten (workshops/ symposia) rond het onderwerp "wetenschap en koloniale collecties", waarbij met een brede blik zal worden gekeken naar de neerslag van het wetenschapsbedrijf in koloniale context in de Nederlandse academische collecties.
- Aanvullend zal in 2021 een werkgroep koloniale collecties worden opgericht, van waaruit in 2021 een serie dialoog-bijeenkomsten wordt georganiseerd over de koloniale context van academisch erfgoed. Wat betekent de discussie rondom koloniale collecties voor de universiteiten en haar erfgoed?

### Working Group Digital Initiatives

De SAE is lid van de Universeum Working Group Digital Initiatives. Deze werkgroep organiseert jaarlijks een workshop tijdens Het Universeum congres. In 2020 is deze workshop online georganiseerd met als titel: "Digital after the crisis. Short term effects and long-term impacts of COVID-19 on online collections and usage of digital tools for academic heritage".

In het najaar van 2020 is de werkgroep begonnen met een serie maandelijks online ontmoetingen onder de titel *Monday Morning Coffee*. Dit zijn informele bijeenkomsten die rondom een thema of speciale gast zijn georganiseerd. Deze zullen hoogstwaarschijnlijk in 2021 worden gecontinueerd.

- In 2021 wordt een nieuwe workshop georganiseerd, tijdens de conferentie van 31 augustus tot 5 September in Dresden. Deze conferentie wordt dit jaar samen georganiseerd met UMAC.
- Mogelijk voortzetting van de maandelijks *Monday Morning Coffee* bijeenkomsten.

### Projectaanvraag online object based learning

Via de Working Group Digital Initiatives is de SAE gevraagd om als strategisch partner mee te doen in een Europese aanvraag rondom 'Object based learning'. In oktober 2020 zijn de mogelijkheden verkend voor een aanvraag in het kader van het Erasmus+ programma Strategische Partnerschappen. (Extra programma vanwege Corona crisis). Daarvoor was de tijd echter te beperkt. We willen nu aanhaken op een nieuwe call in 2021.

De aanvraag richt zich op het ontwikkelen van een 'toolkit for online object based learning'. Het gaat daarbij om de vraag op welke manier academisch erfgoed in het online (universitaire) onderwijs kan worden ingezet. De aanvraag richt zich niet op het zelf bouwen van tools, maar op het verzamelen van de bestaande methoden, middelen en best practices binnen Europa.

Naast de SAE zijn de Universiteit van Straatsburg, de Jardin des Sciences (Hoofdaanvrager) en de Humboldt Universiteit in Berlijn betrokken (het Koordinierungsstelle für Wissenschaftliche Universitäts-sammlungen in Deutschland).

- De rol van de SAE zal beperkt zijn in het project, en zal bestaan uit het mede organiseren van een serie workshops en webinars en het betrekken van het SAE-netwerk daarbij.
- Aanvullend wordt gezocht naar een of meer SAE-deelnemers die geïnteresseerd zijn om een actieve rol in het project te spelen en mede-aanvrager te zijn.

### Werkgroep online tentoonstellingen

Onder invloed van de Corona crisis zijn steeds meer erfgoedinstellingen gaan nadenken over nieuwe digitale manieren om hun publiek te bereiken, zoals via online exposities. Hoewel dit soort tentoonstellingen al veel langer worden gemaakt, was het succes ervan wisselend. De laatste jaren zijn de mogelijkheden voor online tentoonstellingen echter flink toegenomen, mede onder invloed van ontwikkelingen op het gebied van 360°-fotografie, IIF en Linked Data.

Binnen de werkgroep Online Academisch Erfgoed verkennen we de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de digitale tentoonstellingen.

- Begin 2021 wordt een webinar georganiseerd aan de hand van twee casestudies: van de TU Delft en de Universitaire Bibliotheken Leiden. Beiden zitten op dit moment midden in het ontwikkelen van nieuwe digitale presentatievormen.

### Werkgroep sociale wetenschappen

Doel van de werkgroep (in oprichting): het creëren van bewustwording bij de erfgoedbeheerders en faculteiten over het erfgoed van de sociale wetenschappen. Met andere woorden: de emancipatie van het erfgoed van de sociale wetenschappen. Het doel van de werkgroep komt voort uit de aanname dat er binnen het academisch erfgoed domein minder aandacht is voor, en kennis over het erfgoed van de sociale wetenschappen. Bijvoorbeeld in vergelijking tot dat van de exacte wetenschappen. Dit heeft te maken met het relatief jonge leeftijd van de sociale wetenschappen, en de ogenschijnlijk minder (aansprekende) fysieke erfgoedobjecten.

- Om dit te toetsen wordt er in 2021 door de SAE een inventarisatie gestart onder de deelnemers.

### Werkgroep Hoogleraren

In 2019 startte de SAE met het project Wiki-Wetenschappers, waarbij historische biografische gegevens van Nederlandse hoogleraren en vooraanstaande wetenschappers worden ontsloten op Wikidata.

Een belangrijk onderdeel van dit project was het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op privacy-vragen bij het verwerken van gegevens van nog levende personen. Wat is er wel en niet mogelijk binnen de regels van de AVG? Welke biografische informatie mag geplaatst worden op Wikidata, en in een online Album Academicum? Het resultaat van deze analyse is in 2020 verschenen in het eerste SAE-rapport.

- De werkgroep komt in 2021 bij elkaar om de mogelijkheden van een vervolgproject te bespreken.
- Eventueel aanvraag bij PICA

## Werkgroep Computer Erfgoed

Voor 2021 wordt onderzocht of het mogelijk is een werkgroep op te zetten rondom computer erfgoed aan Nederlandse universiteiten. Aanleiding is het Nationaal Register Historische Computers dat door de Stichting Computer Erfgoed Nederland werd opgesteld. Nu deze stichting niet meer bestaat, wordt gezocht naar een plek om deze database onder te brengen. Doel van de werkgroep is om een nieuw onderkomen te zoeken voor deze database en te zorgen dat de informatie over wetenschappelijke computers toegankelijk blijft.

### De Dijksterhuislezing

De Dijksterhuislezing is vernoemd naar de internationaal vermaarde wetenschapshistoricus Eduard Jan Dijksterhuis (1892-1965), die zich zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als op dat van de humaniora bewoog. De Dijksterhuislezing is een initiatief van de Stichting Academisch Erfgoed.

#### Overzicht Dijksterhuislezingen

- 2004 – Vincent Icke (UL): Christiaan Huygens in de onvoltooid verleden toekomstige tijd.
- 2005 – Herman Pleij (RUG): Vergeten om te overleven of Onthouden om te bestaan.
- 2006 – Herman Philipse (UU): Hoe leggen we in de toekomst ons verleden vast?
- 2007 – Gerard Rooijackers (UvA): Gedachtegoed: De culturele biografie van het academisch leven.
- 2008 – Salomon Kroonenberg (TUD): De stenen achterna.
- 2009 – Harm Beukers (UL): Over Drakenbloed en Drakentanden.
- 2010 – Wijnand Mijnhardt (UU): Tussen publiek en ivoren toren.
- 2011 – Douwe Draaisma (RUG): Het academisch geheugen.
- 2012 – Ruth Oldenziel (TU/e): Collecting today for tomorrow.
- 2013 – Piek Vossen (VU): Het nieuws van vandaag is het erfgoed van morgen.
- 2014 – Doeko Bosscher (RUG): Van visioen tot desillusie en terug. De kern van het hedendaagse academische milieu.
- 2015 – Carla Rita Palmerino (RUN): E.J. Dijksterhuis, veerman tussen exacte wetenschap en literaire cultuur.
- 2016 – Ernst Homburg (UM): Limburgse wetenschappelijke collecties, hun teloorgang en wederopstanding, 1750-2000
- 2017 – Erik Kwakkel, (UL): Academisch Erfgoed in het digitale tijdperk: Wat wil de gebruiker?
- 2018 - Adriaan Geuze (WUR): De sublieme ingenieurstraditie: 1850-1970.
- 2019 - Bas Haring (UL): De Verbeelding van de Sociale Wetenschappen
- 2020 - Jacqueline Bel, (VU): Multatuli en Kuyper, een onverwachte verwantschap?